

מתורתו של צדיק אבייר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט
לקט דרושים ומאמרים, כביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת
שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' ויקרא תשפ"ו

בית יעקב

הצדקה ממתקת את דיני המלכות וממשיכה שפע גדול לכל העולמות

והעושהו, נאמר בו 'אני ה' המוכיר מחשבות, ולפיכך פנו מחשבותיך מאהבת ה', כי הלא 'אני ה' שהכל גלוי לפני:

הצדקה עושה תיקון לשכינה דוקא כשנותן כראוי

והנה סולת מלאה גימטריא 'מלכות', לרמוז, כי כאשר יתן האדם המבחר הנקרא סלת, גורם עליו למלכות שהיא השכינה. וגם פן כשמדבר דברים טובים שנמשלו לשמן, גורם שיויירד לשכינה שפע ממקום עליון, הנקרא שמן. ועוד, שמן גימטריא 'השכינה', רומז דעל ידי דברים טובים גורם לשכינה ונתן עליה לבנה, דעל ידי לב טוב שנותן בו ומדבר בו, גורם שיויירד לשכינה שפע מלבן העליון. ועוד, לבנה גימטריא 'אני יהוה', לרמוז לשכינה הנקראת 'אני', דעל ידי לב טוב גורם עליו לשכינה. נמצא, כל זה תקון לשכינה כדי למתקה ולהשפיע עליה, ותחת אשר היתה 'צדק' כלה דינים, עכשו תחזור 'צדקה' מלאה רחמים:

הנותן צדקה כראוי וזכה שמיכאל הכהן הגדול העליון מקריבו לה

וכשתהיה הצדקה פה, אז הויא מעלה, וראוי בעלה להביאה לבני אהרן שהם המלאכים, ולא ידחו אותה. וקמץ משום מלא קמצו, רמז על פהנא רבא דלעלא, דא מיכאל המקריב זכותיהם של ישראל. ומה שאמר מלא קמצו הפונה היא, לרמוז דעקר הצדקה היא שעל ידה תעשה ה"א בשכינה שהיתה 'צדק' ותחזור 'צדקה', והקמץ הוא חמשה אצבעות, לרמוז שהקרוב שמקריב מיכאל הוא שאומר, זה האדם עשה שלמות לה"א של השכינה עד שהשלימה והחזירה 'צדקה' כראוי. וזה עשה האדם הנה מסלתה שנותן דבר מבחר, ועוד ומשמנה שנותן בדברים טובים. ועוד על כל לבנתה, שכללות הכל הוא לב טוב, וזה עשה בלב טוב. לפיכך והקטיר הפהן דא מיכאל, את אזכרתה, קרי בה 'אזכרת ה"א', שהשלים זה האדם לשכינה. ואז הויא זאת הצדקה אשה ריח ניחח, אשה כנגד הדבר שנתן שהוא סלת מבחר, ריח כנגד הדברים הטובים שנמשלו לשמן, ניחח כנגד לב טוב הרמוז בלבונה. עוד, רומז לארבעה עולמות המסתפקים משפע היוירד בשביל מדת הצדקה. וזהו אשה כנגד עולם העשייה, ריח כנגד עולם היצירה, ניחח כנגד הבריאה, לה כנגד עולם האצילות, כלם מקבלים שפע בשביל מדת הצדקה:

גם המלאכים וישראל מקבלים שפע על ידי הצדקה

והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו, הפונה, כי מאחר שמסתפקים עולמות העליונים, אז אחר כך מקבלים שפע המלאכים הרמוזים באהרן ובניו. ועוד ולבניו כולל גם כן ישראל, שהם נקראים בגימטריא למיכאל השד שלמה. וכל זה קדש קדשים מאשי ה', דהינו השפע יורד מקדש קדשים מלמעלה, מחמת אשי ה' קרוב הצדקה שנתקרב לה: (פיתוחי חתום)

ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה וגו' (ב א-טו). אפשר לרמוז כל אלה הפסוקים של המנחות שנאמרו כאן, שהם מדברים על הצדקה ועל התפלה ועל התורה, שהם המנחה שמקריב אדם לה עכשו שאין בית המקדש קיים: ותחלה רומז על מצות הצדקה. והנה, אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא בתרא ט) הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייסו מתברך באחת עשרה. נמצא המפייס גדול מן הנותן, דהעני קצר רוח ומתבייש בשאלתו, וצריך להרחיב לו דעתו בדברים רכים בנחת רוח, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה יתפק לרעב נפשך (ישעיה נח י), לחמך לא נאמר אלא 'נפשך', שצריך להפיק רצונו בדברי נחומים. והצדקה, דבר גדול עושה למעלה, כי היא גורמת שפע גדול למלכות שמים שהיא שכינת עזנו, דעקר שמה הוא 'צדק', דין גמור, ועל ידי צדקה נתוסף בה ה"א והויא 'צדקה', שמתמתקת ונעשית רחמים, וכל זה כשאדם עושה צדקה בדבר חשוב ובדברים רכים. והנה גם כן ידוע, דכמו שעל ידי הקרבנות היו מסתפקים העולמות, והשפע יורד מעולם לעולם עד העולם הזה, פן על ידי קיום הצדקה נעשה וידוע גם כן, דכל הצדקות והתפלות והתורה ומעשה המצוות שאדם עושה, תחלה מגיע הדבר למלאכים, ובדקים אותו אם ראוי להקריבו למעלה, וכשרואים שהוא ראוי והגון, אז מקריבים אותו המלאכים למעלה לעולמות העליונים מהם, ומסתפקים תחלה העולמות העליונים, ואחר כך יורד השפע למלאכים, ולנו התחתונים:

צריך לתת את המוכתר לצדקה ובעין יפה ולב טוב ושלם וכדבורים רכים

וזהו כונת הפסוקים: ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה, הוא רומז על מצות הצדקה. ומה שנאמר בה ונפש הוא גימטריא חמשה 'אלהים', שהם שרש הדינים. רומז דעל ידי מצות הצדקה נכפין כל הדינים ומתבטלים. ועוד, מה שכתוב לה, רומז דעל ידי מצות הצדקה מתחזקים אותיות שם הוי"ה ברוך הוא, כמו שנאמר (ישעיה לב יז) 'והי'ה מעשה הצדקה שלום'. באמת, צריך הנותן לתן בעין יפה, אם נתן המטבע, יתן המטבע שהוא יוצא בלי עקבה והוא שלם, לא פגום ולא גרוע שאינו רצוי על דרך 'הקריבהו נא לפחתך' (מלאכי ח א). וזהו סלת, לא יתן כי אם המטבע המסולאת והברורה. ואף על פי שיתן המבחר, צריך שיתן בעין יפה ובלב טוב ובדברים רכים, וזהו ויצק עליה שמן, שהדברים רכים נמשלו לשמן, שנאמר (תהלים נב כב) 'דכו דבריו משמן'. ונתן עליה לבנה, שיהיה בלב שלם מאהבת ה', שיש בגי אדם שעושים ליהרא ומדברים דברים טובים לעניים ולבו כל עמו, כי הוא שונא הצדקה, ומפני הרואים עושה פה, לפיכך אמר לבנה, שיהיה לבו שלם. והנה, לבנה גימטריא 'אני יהוה', דכל דבר המסור ללב ואין מכיר בו רק ה'

יראת יעקב

עיקר הקרבן הוא כדי למתק הדינים ולהשביט המקטרגים

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה מן הבמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם (א ב).

אפשר לרמוז, דכל מה שעושה הקדוש ברוך הוא ומצוה, הכל בכונה מכוונת נגד עולמות עליונים למעלה. והנה, עקר הקרבן הוא כדי למתק הדינים ולהשביט המקטרגים, כמו שכתוב בו (פסוק ט) 'אשה ריח ניחוח', דהינו, שעושה נחת רוח לפניו יתברך וישוב מחרון אפו. והנה, האדם המקריב את הקרבן, אדם גימטריא מ"ה. ובהמה גימטריא ב"ן, ובין הוא דין. ובקר גימטריא פעמים קנ"א, שהן גם כן דין, או גימטריא אלהים במלוי יוד"ן עם שני כוללים. צאן גימטריא מלוי קס"א עם הכולל, והמלוי הוא דין. והכל בא ברמז, לעורר לב האדם המביא קרבן על חטאתו אשר חטא, שיתעורר לשוב בתשובה כדי לכפות הדינים הרמוזים בקרבנו:

המקריב קרבן צריך לשוב בתשובה שלמה

וזה שאמר אדם כי יקריב מכם, דהינו, צריך לידע האדם החוטא ומביא קרבן על חטאו, שהוא עשוי בצלם אלהים, וגם שמו גימטריא מ"ה, שהוא שם הוי"ה ברוך הוא, ובחטאו פגם בשם הרמוז בשמו, ולפיכך כשיקריב הקרבן, ידע עקר הדבר כדי שיתקן מה שפגם ולא יוסיף לחטא. וזהו כי יקריב מכם קרבן לה, שהוא שם מ"ה הרמוז בשמו. ועוד, גם הקרבן שמקריב, הכל ברמז, דבהמה גימטריא ב"ן, ובקר גימטריא פעמים קנ"א, או אלהים במלוי יוד"ן עם שני הכוללים, וצאן גימטריא מלוי קס"א. וכל זה בא להורות, דהקרוב בא לכפות את הדינים. וצריך תשובה עמו כראוי כדי לכפות הדינים ולהשביט המקטרגים, והתשובה רמוזה בתבת מכם, דכונת מכם הוא לומר, דכשיקריב אדם קרבן עקר ההקרבה תחלה הוא מכם, דהינו שיתשברו רוחכם ותשובו בתשובה שלמה, וזהו שיקרא קרבן לה. ואז מן הבמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, פרשה, תקריבו עם קרבנכם, דהינו שקרבתם עצמכם שחזרתם בתשובה, שמתחלה הייתם רחוקים, ועכשו על ידי התשובה נעשיתם קרובים: (פיתוחי חתום)

באור יעקב

וכחש בה ונשבע על שקר

באותה שעה סעד רבנו זיע"א סעודה בבית הרב אביטבול, אליה הזמנו רבנים גדולים ועשירים מפלגים מהעיר לכבוד רבנו האורת. שני הערבים נכנסו לבית הרב אביטבול, פנו אל רבנו ואמרו לו כי הם באים לכאן בפקדת המושל של העיר תאפיללת. רבנו קבל את פניהם ושאל אותם "מה רצונכם?" משפירו לו שני הערבים את כל הספור, אמר להם רבנו: "הנפקד אינו יכול להשבע כאן בחדר, אלא עליו להשבע בבית הכסא, במקום הטונפת", ואז שלח עמהם את משרתו כדי שישביע את הנתבע וידאח כי הוא אכן נשבע. המסבין המה ראו כן תמהו, מדוע הזקק הנתבע להשבע דוקא בבית הכסא ולא בחדר בפני רבנו, אבל לא שאלו למוצא פי הרב מפני יראת כבודו.

הנתבע אכן נשבע בבית הכסא ואף אמר את הנסח 'שלוש יהיה לי וכי' אבל תכף בסימו להשבע, החלה בטנו להתנפת, הולכת וגדלה עד כי גדלה מאוד, עד שלא היה יכול אפלו לילך בגליו מבית הכסא ועד מקומו של הרב. הוא בקש שיזליכו אותו מהרה אל רבנו כדי לבקש מחילה ולהתודות על עונו, על שנתן את עיניו בממון חברו, וכך היה. הביאורו לפני הרב וקבל על עצמו להחזיר את הפקדון אשר הפקד אותו. אז גזר רבנו להוליכו בחזרה למקום שבו נשבע, ולבקש שם מחילה וכן עשה, ואז החלה הנפיחות לרדת עד שחזר לבריאותו לכמו שהיה.

לאחר מכן הגיעו שוב שני הערבים לחדר אל רבנו, ובקשו ממנו מחילה על שהטריחוהו, וכי אז, כאשר המפקד קבל בחזרה את פקדונו בקש מרבנו שיתחלק עמו בסכום הפקדון, לאות תודה על שסייע לו בהחזרת הפקדון. אלא שרבנו גער בו ושלח אותם מעם פניו, וילכו שני הערבים לדרך.

בצאתם, בקשו כל המסבים לשמע מפי רבנו את פשר הדברים. אמר להם רבנו: "כן ראוי להיות, מכיון והם מסטרא דמסאבותא וממקור מטנף, לכן שלחתי את הנפקד להשבע במקום הטונפת. כמעשה ידיהם תן להם ועליהם ישוב חרון אף ה'". ויתפלאו כל הרואים מקדשתו של רבנו זיע"א.

בעיר תאפיללת שבמרוקו התגוררו שני ערבים, שהאחד מהם הפקיד אצל חברו סכום ענק של מעות פקדון. לימים, כאשר הגיע המפקד לחברו ודרש ממנו את הפקדון, כפר הנפקד בכל המעשה מתחלתו ועד סופו, ואמר למפקד: "לא היו דברים מעולם! אף פעם לא הפקדת אצלי פקדון ואיני חייב לך מאומה. כלך ממני ואל תוסף לבקש ממני מאומה". ואמנם, חסרון גדול היה לו להמפקד, שכן כאשר הפקיד את הפקדון אצל חברו עשה זאת ללא עדים, וכיון שקר לא היה יכול להוכיח כי אכן הפקיד אצלו פקדון, ולא היה יכול להוציא ממנו את הפקדון.

ואולם, הוכוח ביניהם הלך וגבר מיום ליום. הלה דורש את הפקדון והלה כופר בדבר מתחלה ועד סוף. הלכו אפוא השנים אל מושל העיר לעמד לפניו למשפט, כדי שהמושל יפסק ביניהם מי הוא אשר צודק. שמע המושל את שני הצדדים ופסק להם בדינם שעל הנפקד להשבע שלא הפקיד חברו בידו כלום ואז יפטר.

בין תושבי העיר נודע לשם ולתהלה רבנו ה"אביר יעקב" זיע"א, ששמו וקדשתו הלכו לפניו, וכיון שקר, בקש המפקד ממושל העיר שיוורה על הנפקד להשבע לו אצל הרבי רבי יעקב אביחצירא, מכיון שהרב הזה מפרסם גם אצל הערבים לאיש מופת ועושה נפלאות. הסכים המושל לדברי המפקד והכריח את הנפקד לילך אצל הרב אביחצירא, והוא ישביע אותו. כאשר הגיעו שני הערבים לביתו של רבנו לא מצאוהו בביתו, שכן באותם ימים הלך רבנו בדרך רחוקה עד לעיר צפרו במרוקו. הערבי חשב כי המושל יתור לו, מכיון שרבו היהודים לא נמצא בביתו, ואולם, לא כן היה. המושל הכריח את הנתבע (שכפר בפקדון) ללכת עם התובע עד לעיר צפרו, לחפש שם את הרב ולהשבע בפניו. הלך התובע ביחד עם הנתבע עד לעיר צפרו, שם חפשו היכן הרב נמצא, עד אשר מצאוהו מתאכסן בביתו של הרב הגאון מרא דאתרא כמוהר"ד עמוד אביטבול זצוק"ל שתורה וגדלה היו מתאחדים כאחד על שלחנו.

קדושת יעקב

השב בתשובה צריך לתקן מה שפגם

איל גימטריא 'אם', היא אמא עלאה, דייעשה תשובה מעין המשובה, דהוא עשה מעל שבו פגם באמא עלאה, לכן יביא דבר המכון נגד אמא עלאה, וזהו איל שהוא גימטריא 'אם'. ועוד, אה"ה במלוי ומלוי דמלוי, יש בו מ"א אותיות כחשבון איל. מן הצאן, צאן גימטריא מלוי קס"א עם הכולל, כחשבון מעל נמי, שהוא מעל ופגם בקס"א שמלוי גימטריא מעל, לפיכך תקונו שיביא צאן שהוא גימטריא מעל עם הכולל. ועוד, בערך כסף, כסף עם הכולל גימטריא קס"א בשקל עם שלש אותיות שקל, גימטריא שלשה אה"ה במלוי דקמ"ג קנ"א וקס"א בהסידר מהם חשבון אה"ה פשוט, דכיון דהתשובה תליא באמא עלאה דבה שם אה"ה במלואיו, צריך כל הדבר הנעשה לתקון יהיה כנגד חשבון שמותיה:

כשעושה כן מתקן גם את המלכות

ואת אשר חטא מן הקדש ושלם. הכל כמו שכתבנו, דמה שפגם בקדש וחסר, ושלם, ודהינן באמא עלאה. ואת חמישתו יוסף עליו, רומז למלכות שמים היא שכינת עזנו, שהיא ה"א תתאה שנקראת חמישית, ודהינן יתקן אמא וברתא. וכשיעשה כן, תקבל תשובתו, ויתן קרבנו לפהן איש החסד שעל ידו יתמתקו הדינין דאמא וברתא, ונסלח לו:

האל ברחמי יחזירנו בתשובה שלמה לעשות רצוננו כרצונו, אמן כן יהי רצון: (פיתוחי חותם)

נפש כי תמעל מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה' והביא את אשמו לה איל תמים מן הצאן בערך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם. ואת אשר חטא מן הקדש ושלם ואת חמישתו יוסף עליו ונתן אתו לפהן והכהן יכפר עליו באיל האשם ונסלח לו (ה טו-טז).

אפשר לרמז, דכל העברות שאדם עושה, כשישוב בתשובה צריך לעשות תקון כאשר כתבו המקבלים זכרונם לברכה, דכל דבר ודבר עשו לו תקונו המועיל לו בסוגים ותעניות וכיוצא, כדי שתהיה התשובה מעין המשובה. והנה ידוע דהתשובה תליא באמא עלאה הנקראת 'אם הבנים':

גם מי שאינו יודע פנימיות הפגם צריך לתקנו

וזהו שגאמר נפש כי תמעל מעל, מעל גימטריא מלוי קס"א, ודהינן, זה על ידי עונות פגם באמא עלאה שיש בה קס"א. וחטאה בשגגה מקדשי ה', דהינן לפי שרוב בני אדם שלא למדו תורה ולא ידעו פנימיות הדברים במה פוגמים, לגבי דידהו תקרא שגגה. והכתוב מדבר בשני סוגים, והכי קאמר, נפש כי תמעל מעל, זה היודע ללמד ויודע במה פוגם אם חוטא. וחטאה בשגגה קרי בה 'או חטאה בשגגה', זה הסוג השני שאינו יודע במה פוגם, דלגבי דידהו תקרא שגגה:

השב בתשובה מביא את הקרבנות שכנגד הפגם כדי לתקנו

התקון לשניהם הוא והביא את אשמו לה איל תמים מן הצאן,